

Llengua i modernitat: comunicació i ús educatiu i social del català. L'experiència d'Escola Valenciana

*Language and modernity: communication and the educational
and social use of Catalan. The Escola Valenciana experience*

Gerard FULLANA MARTÍNEZ
Escola Valenciana

RESUM

Escola Valenciana, una entitat cívica formada per vint-i-quatre associacions comarcals, ha creat un sistema educatiu amb el valencià com a llengua vehicular que, més enllà de la llengua, destaca per la qualitat educativa que comporta. Actua a partir de tres conceptes clau: la inseparabilitat de llengua i modernitat; la comunicació com a eina indispensable per a la normalització lingüística, i la necessitat d'innovació en el sistema educatiu.

Conscient de la importància de les TIC en la societat actual, Escola Valenciana ha apostat per l'activisme a Internet i a les xarxes socials (a més dels mitjans de comunicació tradicionals), i hi ha difós un discurs obert al plurilingüisme i tolerant amb la diversitat social. Aquesta voluntat de modernització també s'ha fet palesa a les aules, on s'ha aconseguit vincular llengua, qualitat i innovació.

L'article explica el naixement i l'evolució d'Escola Valenciana, així com les accions que han permès que aquesta entitat hagi esdevingut un pilar fonamental per a la vida social, educativa i política del País Valencià.

PARAULES CLAU: ús social del català, infants, joves, ensenyament, educació.

ABSTRACT

Escola Valenciana is a civic organisation formed by twenty-four regional associations that has created an educational system in which Valencian Catalan is the medium of instruction. Beyond its use of the language, however, this organisation stands out for its educational quality. Escola Valenciana bases itself on three essential concepts: the inseparability of language and modernity, communication as an indispensable tool for linguistic normalisation, and the need for innovation in the educational system.

Aware of the importance of ICTs in today's society, Escola Valenciana maintains an active presence on the Internet, in online social networks and in traditional communication media. It has spread a discourse that is open to plurilingualism and tolerant with social diversity. This spirit of modernisation is also patent in its classrooms where it has effectively linked language, quality and innovation.

This paper describes the birth and evolution of Escola Valenciana and the actions that have made this organisation a fundamental pillar of the social, educational and political life of the Valencian Country.

KEY WORDS: social use of Catalan, children, youth, teaching, education.

1. QUÈ ÉS ESCOLA VALENCIANA?

És una escola? És una entitat cívica? És una xarxa d'escoles? Escola Valenciana és una entitat cívica formada per vint-i-quatre associacions comarcals que té com a principal objectiu la normalització lingüística de la llengua catalana en tots els àmbits. Comença la seua activitat en el camp educatiu l'any 1984, i el curs 1985-1986 naixen les primeres coordinadores, que finalment es federen el 1990 sota el nom d'Escola Valenciana - Federació d'Associacions per la Llengua, amb la finalitat de potenciar la creació d'un sistema educatiu amb el valencià com a llengua vehicular.

En els darrers anys, Escola Valenciana ha obert les portes de la normalització lingüística a la resta d'àmbits d'ús social. Educació, música, cinema, literatura, cultura popular, multiculturalitat, voluntariat, sostenibilitat i democràcia participativa són els pilars d'una nova visió d'Escola Valenciana com a entitat global, que ha sigut i és un grup de pressió constant i constructiu per a la vida social, educativa i política del País Valencià.

Els conceptes clau sobre els quals actua són:

- Llengua i modernitat són dos conceptes inseparables.
- La comunicació té una importància cabdal en el projecte d'Escola Valenciana per a la normalització lingüística al País Valencià.
- L'ensenyament en valencià serà innovador o no serà.

2. LLENGUA I MODERNITAT SÓN DOS CONCEPTES INSEPARABLES

Cal donar normalitat a totes les nostres propostes. Hem d'estar presents en l'espai mediàtic i emprar el sistema per influir en el sistema.

Cal difondre campanyes en els mitjans tradicionals i cal comptar amb tots els mitjans de comunicació en les nostres campanyes. L'objectiu és sumar nous parlants i, per tant, hem d'intentar generar empatia (si s'escau, mitjançant inversió) en mitjans que arriben a nous públics.

Cal apostar per la innovació i l'activisme 2.0 i fer un esforç per identificar la llengua amb els nous paràmetres comunicatius del segle XXI. La nostra situació requereix un esforç permanent d'estar a l'avantguarda tecnològica.

Cal donar el pas d'informar a involucrar en els projectes. Actualment és necessari estar present físicament en tots els fòrums, però també en totes les plataformes digitals i xarxes socials: Escola Valenciana va ser de les primeres entitats cíviques,

l'any 2007, a tenir presència en les xarxes socials. Està present a Twitter, Tuenti, Ning, Flickr i YouTube i compta amb l'espai audiovisual Escola TV.

Convé tenir en compte que estar present en les noves xarxes de comunicació no pot significar mai abandonar les tradicionals. Per què tot això pren especial importància quan ens adrecem a la gent jove? Perquè ens adrecem a la generació de joves nascuts a partir de 1990, la que s'ha batejat com a *generació digital*.

— Són joves nascuts en el moment d'expansió de les TIC.

— Estan en constant adaptació tecnològica. Un 60 % dels adolescents adquireix els coneixements de manera autodidàctica.

— Fan servir mecanismes altament interactius, propis de la tecnologia 2.0.

— Un 40 % dels joves d'entre 14 i 22 anys afirmen tenir un nivell alt de coneixement de les TIC i un 53 %, un nivell mitjà-alt.

— Segons l'Eurobaròmetre, un 85 % dels joves de 14 a 22 anys utilitza Internet. D'aquests, un 89 % té telèfon mòbil. En menys de dos anys, el 90 % de telèfons tindrà connexió a Internet.

— Això no escapa al màrqueting: els adolescents són el públic objectiu preferit per les empreses.

En certes ocasions se senten alguns prejudicis envers llengua i innovació:

— «Els joves de hui en dia no escriuen.»

No podem generalitzar. Quantes vegades escrivia al dia la generació dels setanta i vuitanta? La generació digital escriu cada dia SMS, missatges de correu electrònic, participacions a xats i a xarxes socials...

— «Les TIC estan degradant el llenguatge.»

Potser hi ha part de raó en aquest missatge, però fem una reflexió: les TIC han portat l'eclosió del text de caràcter col·loquial escrit. Les converses amb amics s'han traslladat a la xarxa. No podem avaluar aquests textos com a formals, sinó que els haurem de comparar amb el llenguatge que nosaltres empràvem jugant al carrer. Aprofitem l'ocasió per codificar un registre col·loquial en valencià.

— «Les xarxes socials són font de conflicte i actuen contra la intimitat» (en clau escolar).

En el fons, aquesta afirmació no és més que un motiu més d'intervenció escolar en aquesta matèria. Cal que els alumnes siguin conscients de les conseqüències de compartir informació a la xarxa: fotos, vídeos, comentaris... Això és, com diu la LOE: «utilitzar amb solvència i responsabilitat les TIC».

3. LA COMUNICACIÓ TÉ UNA IMPORTÀNCIA CABDAL EN EL PROJECTE D'ESCOLA VALENCIANA PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA AL PAÍS VALENCIÀ

En el context educatiu valencià, els pares han de triar quina volen que sigui la llengua vehicular de l'ensenyament dels fills (català o castellà). Per això cal fer campanya. El poder polític treballa fent contrapès al plurilingüisme que parteix del català com a llengua vehicular. En aquest sentit, hi ha una gran campanya orquestrada

pels grups de pressió del PP valencià. Es percep clarament una nova tendència consistent a enfrontar el català i l'anglès: «millor fer anglès que català; és més útil». El màxim exponent d'aquesta realitat és l'assignatura d'educació per a la ciutadania en anglès.

En aquest marc, l'objectiu comunicatiu és potenciar el nostre marc conceptual: els alumnes que estudien en immersió lingüística o ensenyament del valencià són els únics que assoleixen l'objectiu del bilingüisme i, a més, això els facilita l'adquisició d'una tercera llengua estrangera. Se'n dona una visió positiva: com més llengües es dominen, més facilitat hi ha per aprendre'n de noves. Per estendre aquest discurs s'han impulsat actuacions diverses.

— Trobades d'Escoles en Valencià. El 2010 van fer vint-i-cinc anys. Van néixer per reivindicar un model d'ensenyament i ara són les festes per la llengua. El 2009 hi van assistir 200.000 persones i es van fer vint-i-tres trobades comarcals.

— Campanyes publicitàries: «Obri la porta a les llengües», «Matricula en futur», «Matricula en valencià». S'han impulsat a través de la participació de personatges famosos, insercions en la premsa escrita, falques, espots, informació als centres, xerrades comarcals, etc.

També s'han tirat endavant campanyes reivindicatives:

— Creació de la Plataforma per l'Ensenyament Públic, contra ciutadania en anglès i a favor del plurilingüisme.

— Enviament massiu de missatges a Camps. Es van enviar 70.000 postals i, a més, també es va fer campanya via Facebook i correu electrònic.

— Actes reivindicatius puntuals: carabasses per a Camps i Font de Mora.

S'ha redactat un informe de la situació de l'ensenyament en valencià: infantil, primària i secundària, en el qual es fa un balanç de la demanda i l'oferta. Tot seguit en resumim els punts principals:

— La demanda potencial supera la real en unes 90.000 persones. Actualment, un 30 % d'alumnes estudien en valencià a infantil i primària. Allà on es pot triar, més del 50 % tria valencià.

— En el pas de primària a secundària hi ha una davallada de 79.000 alumnes a l'ensenyament en valencià per manca de places.

Una altra iniciativa que s'impulsa és La Gira - Festival Itinerant de Música en Valencià. Es tracta d'un circuit itinerant de música en valencià destinat a l'alumnat de secundària, batxillerat i universitat. La finalitat és ampliar l'oferta de les trobades escolars a l'àmbit juvenil i potenciar un circuit estable amb infraestructures de qualitat i amb la possibilitat de promocionar els músics i cantants en valencià per tot el territori. Amb aquest propòsit, les coordinadores comarcals que formen la Federació Escola Valenciana aporten una xarxa descentralitzada idònia per a la producció del festival. Les dades en l'edició del 2010 són les següents:

— Trenta concerts al País Valencià, i també a Catalunya, les Illes Balears i el País Basc.

— 25.000 assistents.

— Objecte: distribuir grups.

— Estructura participativa i campanyes 2.0. Concurs a Facebook per triar els grups que hi participen.

— Més de quaranta grups participants i cinc mil quilòmetres de recorregut.

4. L'ENSENYAMENT EN VALENCIÀ SERÀ INNOVADOR O NO SERÀ

Als anys vuitanta es va treballar molt per associar la idea d'immersió lingüística a qualitat i progrés. La immersió lingüística donava com a resultat millors competències i alhora estava lligada a una generació de docents innovadors relacionats amb els moviments de renovació pedagògica. Al País Valencià, amb el seu sistema de doble línia educativa, aquesta tendència s'accentuava: els docents que impulsaven l'ensenyament en valencià estaven lligats a una visió moderna de l'ensenyament.

El resultat en aquest territori és evident: allà on es pot triar, més del 50 % de famílies opten per l'ensenyament en valencià, i ho fan no tan sols pel factor lingüístic, sinó per la qualitat a la qual s'associa. Tot i la campanya de desprestigi i menyspreu del Govern valencià, la matrícula en valencià creix any rere any.

Doncs bé, ara, vint anys més tard, cal continuar en aquesta tendència renovadora. De fet, al País Valencià, lligar llengua, qualitat i innovació és l'única via de supervivència dels programes d'ensenyament en valencià. L'element lingüístic és garantia de qualitat indiscutible, però per si mateix no és suficient. No ens podem adormir: l'escola en català serà innovadora o no serà.